

Mülteci, Sığınmacı ve Göçmen Sorunu

Bilindiği gibi mülteci, sığınmacı ve göçmen, istenmeyen misafire benzer. Veya yaşamın kıyasına tutunmuş, yaşama savaşı veren biri gibidir. Başbakanlık İnsan Hakları (BİHB) Başkanlığı yaptığım iki yılı aşkın süreç içerisinde mülteci, sığınmacı ve göçmen konularına önemli çalışmalar yaptık. BİHB’nda “Mülteci, Sığınmacı ve Göçmen Departmanı”nı ilk kez olarak kurduk. Mülteci/Sığınmacıların bulunduğu “Yabancı Misafirhaneler (guest houses)” nin bulunduğu 30 valilikle işbirliği yaparak, mülteci/sığınmacıları karşılaştığı sorunları ve çözüm yollarını araştırdık. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin (İHEB) kabulünün 60. yıldönümünde Van’dan yola çıkarılan Mülteci Tır’ı için gereken her tür desteği de verdik. Türkiye’nin giderek büyüyen bu sorunu karşısında gereken çalışmaları yaptık.

Bilindiği gibi mülteci, sığınmacı ve göçmen, istenmeyen misafire benzer. Veya yaşamın kıyasına tutunmuş, yaşama savaşı veren biri gibidir. Başbakanlık İnsan Hakları (BİHB) Başkanlığı yaptığım iki yılı aşkın süreç içerisinde mülteci, sığınmacı ve göçmen konularına önemli çalışmalar yaptık. BİHB’nda “Mülteci, Sığınmacı ve Göçmen Departmanı”nı ilk kez olarak kurduk. Mülteci/Sığınmacıların bulunduğu “Yabancı Misafirhaneler (guest houses)” nin bulunduğu 30 valilikle işbirliği yaparak, mülteci/sığınmacıları karşılaştığı sorunları ve çözüm yollarını araştırdık. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin (İHEB) kabulünün 60. yıldönümünde Van’dan yola çıkarılan Mülteci Tır’ı için gereken her tür desteği de verdik. Türkiye’nin giderek büyüyen bu sorunu karşısında gereken çalışmaları yaptık.

Gerçekten “Yurtta ve Cihanda Sulh” gerçekleşseydi, belki bu konuda bu denli çalışmalara, toplantılara gerek kalmayacaktı. ABD, Irak’a vurmasaydı yaklaşık 4 milyon mülteci, İsrail Filistin’e vurmasaydı 6 milyon mülteci, Afganistan savaşı olmasaydı 2 milyon mülteci, Ermenistan Azerbaycan’a vurmasaydı bir milyon Karabağ mültecisi olmayacaktı.

Mülteci, sığınmacı ve göçmen konularında uluslar arası mevzuat içerisinde, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve 1967 tarihli New York Protokolü önem taşımaktadır.

Türk Anayasasının 2, 5, 10, 13, 36, 40, 74 ve 90. maddeleri incelendiğinde hakların insan kavramına (vatandaş kavramına değil) yüklendiği görülmektedir. Bu nedenle bu konuda Anayasal bir değişikliğe gerek yoktur. Ama yasal ve daha alt düzenlemeler üzerinde çalışmak gerekmektedir.

Şeyh Edebâli, “İnsanı yaşat ki Devlet yaşasın” derken, insan kavramı içerisinde mülteci/sığınmacılar gibi hassas gruplar da öncelikle vardır.

Demokratik Proje veya Milli Birlik Projesi kapsamında yer alan Mahmur Kampı’ndan geri dönüşler elbette sevindiricidir. Türkiye, 2012 yılı itibarıyla mülteci, sığınmacı ve göçmen konularında düzenleme yapacağını AB’ye taahhüt etmiştir. Bu taahhüt hem mevzuat ve hem de uygulamayı kapsayacaktır.

Bölgesel bir güç olan, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) Geçici Üyeliğini kazanan, komşularıyla sıfır problemlili olan, dünyanın 16. ve Avrupa’nın 3. büyük ekonomik gücü olan Türkiye, iki yıllık kısa bir zaman içerisinde daha iyi bir mülteci mevzuatını ve gereğini yapacaktır; ben buna inanmaktayım.

Türkiye’de mülteci, sığınmacı ve göçmen konularında AB’ye taahhüt ettiğimiz iki yıl içerisinde neler yapılmalıdır? Bu konuda şunlar söylenebilir;

1. Öncelikle zihniyet değişimine ihtiyaç vardır. İnsan hakları denildiği zaman, bundan sadece vatandaş hakları da anlaşılmalıdır. Vatandaş olmayan insanların da elbette hakları vardır. Mülteci, sığınmacı ve göçmenler gibi tutuklunun da mahkûmun da hakkı vardır.
2. Yeni bir yasal çerçeve hazırlanmalıdır. Bu yasal çerçeve, geçmişle de barışık olmalı, 1492 yılında İspanya’dan kılıç artığı Yahudilerin Osmanlı’ya kabul edildiği not edilmelidir.
3. Mülteci, sığınmacı ve göçmen konusunda uygulama içerisindeki görevliler eğitilmiş olmalı, bilgili, uzman ve karşıdaki insana mütehammil olmalıdır.
4. Toplum (kamu), bu konuya daha duyarlı, daha hassas ve daha farkında olmalıdır.
5. Medya konuya sahip çıkmalı, spot filimler gösterilmeli, farkındalık oluşturulmalıdır. Türkiye’nin imaj ve tanıtımı önemlidir. 6. Barınma ve Geri Gönderme Merkezleri reforme edilmelidir.
7. Sağlık, eğitim ve intibak sorunları çözülmelidir.
8. Barınma ve Geri Gönderme Merkezlerinin bulunduğu 30 kadar vilayet görevlilerinin hizmet içi eğitimi ve bunun koordinesi yapılmalıdır.
9. BM ve AB, mülteci, sığınmacı ve göçmen konularında Türkiye gibi baraj ülkelerinin külfetini paylaşmak zorundadır. Bazı uluslar arası sorunlar, uluslararası işbirliği ile çözülebilir ki bunlardan biri de mülteci, sığınmacı ve göçmen sorunudur.
10. Bazı AB ülkeleri, güvenliklerini, mülteci, sığınmacı ve göçmenlerin yaşam hakkından daha üstte tutabilmektedir. Kimi AB ülkeleri, güvenlik konusunda sınırlarını anlamsız şekilde Berlin Duvarı gibi yükseltmektedirler.

Alıntılar (İktibas) Konusunda Açıklamalar

Bu çalışmadan yapılacak alıntılarda (iktibaslarda) 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35’inci maddesinde öngörülen şu şartlara uyulmalıdır: **(1)** İktibas, bir eserin “*bazı cümle ve fıkralarının*” bir başka esere alınmasıyla sınırlı olmalıdır (m.35/1). **(2)** İktibas, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla yapılmalıdır (m.35/3). **(3)** İktibas, belli olacak şekilde yapılmalıdır (m.35/5) [Bilimsel yazma kurallarına göre, aynen iktibasların tırnak içinde verilmesi ve iktibasın üç satırdan uzun olması durumunda iktibas edilen satırların girintili paragraf olarak dizilmesi gerekmektedir]. **(4)** İktibas ister aynen, ister mealen olsun, eserin ve eser sahibinin adı belirtilerek iktibasın kaynağı gösterilmelidir (m.35/5). **(5)** İktibas edilen kısmın alındığı yer belirtilmelidir (m.35/5).

Ayrıca Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 18 Şubat 1981 tarih ve E.1980/1, K.1981/2 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre kararına göre, “iktibas hususunda kullanılan eser sahibinin ve eserinin adı belirtilse bile eser sahibi, haksız rekabet hükümlerine dayanarak Borçlar Kanununun 49. maddesindeki koşulların gerçekleşmesi halinde manevi tazminat isteyebilir”. Bu sayfaya izin almadan link verilebilir. Ancak, bu web sayfası, önceden izin alınmaksızın ne suretle olursa olsun, kopyalanamaz, çoğaltılamaz, tekrar yayınlanamaz, dağıtılamaz, başka internet sitelerine metin olarak konulamaz.

Yukarıdaki şartlara uygun olarak alıntı yapılırken bu çalışmaya şu şekilde atıf yapılması önerilir:

Fendoğlu Hasan T. “Mülteci, Sığınmacı ve Göçmen Sorunu”

<http://www.hasantahsinfendoglu.com/>

<http://www.sde.org.tr/>

(04.12.2009)